Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2023–2024

29 538 Zorg en maatschappelijke ondersteuning

Nr. 357

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 februari 2024

Op 8 mei 2023[1] heb ik uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken omtrent het houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de stappen die de afgelopen maanden zijn gezet en bied ik het eerste deelproduct aan, namelijk de historische analyse Wmo 2015.

Korte terugblik en stand van zaken

Op 25 oktober 2021[2] bent u geïnformeerd over het voornemen een onderzoekstraject te starten naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 als stelselwet. We zien dat de ontwikkelingen ten aanzien van de demografie (dubbele vergrijzing), het langer thuis wonen, de arbeidsmarkt en digitalisering van zorg en ondersteuning, impact hebben op de ondersteuning die gemeenten bieden in het kader van de Wmo 2015. Het is echter nog niet duidelijk hoe deze ontwikkelingen zich precies gaan vertalen in het gebruik voor de komende jaren. In het Bestuurlijk overleg Wmo van 26 mei 2021 hebben VWS en de VNG daarom afgesproken een gezamenlijk onderzoekstraject te starten naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 op de lange termijn. Hierbij zullen de ervaringen van gemeenten en andere betrokkenen in de periode vanaf 2015 met de uitvoering van deze wettelijke taken worden betrokken. Het houdbaarheidsonderzoek dient een bijdrage te leveren aan duurzame bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten, met een balans tussen ambities, taken, bevoegdheden/middelen en uitvoerbaarheid.

In 2022 is het onderzoekstraject gestart onder begeleiding van een onafhankelijk begeleider. In dit houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015 wordt nauwkeurig en in gezamenlijkheid onderzoek gedaan naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 en mogelijke maatregelen die de

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 29 538, nr. 350
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 29 538, nr. 329

kst-29538-357
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2024

houdbaarheid kunnen vergroten. De verwachting is dat het traject eind 2025 afgerond kan worden.

Het onderzoek kent twee fases: (A) de analysefase en (B) de fase van duiding en het voorstellen van mogelijke beleidskeuzes. De historische analyse, die als bijlage bij deze brief aan u wordt aangeboden, is het eerste deelproduct van fase A.

De historische analyse is een eerste publicatie van meerdere en samenhangende onderzoeken die uitgevoerd worden in het kader van een grotere houdbaarheidsstudie naar de Wmo 2015. Het is derhalve niet mogelijk om op basis van alleen deze analyse conclusies te trekken. Ik wil dan ook uw Kamer en iedereen die verder belangstelling heeft om dit onderdeel van de studie tot zich te nemen, op het hart drukken mogelijke conclusies als voorlopig te beschouwen.

De historische analyse biedt de lezer een overzicht van de ontwikkeling van deze wet sinds 2015. Daarnaast illustreert deze analyse de complexe en de soms lastige bestuurlijke- en financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten ten aanzien van gedecentraliseerde wetgeving. De historische analyse kent grofweg de volgende elementen:
- Voorgeschiedenis: de ontstaansgeschiedenis van de Wmo 2015 als onderdeel van de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ);
- De context van de Wmo 2015: de inhoud van de wet, relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen, raakvlakken met andere wetten en communicerende vaten;
- Feiten en cijfers: gebruikers van de Wmo 2015, arbeidsmarkt en informele zorg, Rijksstortingen in het Gemeentefonds en globaal inzicht van besteding door gemeenten op basis van gegevens IV3;
- Voorlopige conclusies en reflecties.

De historische analyse, is samen met de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, Financiën en de VNG/gemeenten opgesteld.

Vervolg

De historische analyse is een eerste deelproduct van onderzoeksfase A. Er volgt nog een viertal deelproducten, namelijk:
- een raming uitgevoerd door het CPB;
- een onderzoek naar de sociale basis door het Verweij Jonker Instituut in samenwerking met BMC;
- een onderzoek naar de samenhang met aanpalende beleidsterreinen buiten het zorg- en sociaal domein;
- een onderzoek naar de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Deze studies vormen het raamwerk op basis waarvan het de ambitie is om, samen met gemeenten, in deel B gerichte beleidsmatige voorstellen uit te werken, ter bevordering van de houdbaarheid van de Wmo 2015.

Mocht uw Kamer de behoefte uitspreken voor nadere uitleg naar aanleiding van de historische analyse, is het Ministerie van VWS vanzelfsprekend bereid een nadere toelichting te geven in een technische briefing.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen